

Lubomirski Marz. Ron. Mowa (1774. 1 part.)

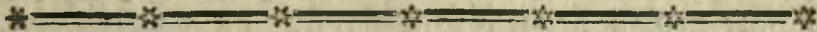
M O W A

JASNIE OSWIECONEGO XIĄŻĘCIA JMCI LUBOMIRSKIEGO

Marszałka W. Kor: na Sessyi Seymowej Lnia 1go

Pazdziernika 1774.

M I A N A:

Dotąd Królu Najjaśniejszy przemocą sprzymierzonych potencji ucisniony Obywateł, bez sił narodowych, bez wsparcia y pomocy Krolewstwu temu sprzyjaznych, wyciskiem zagranicznego Zołnierza, co moc kazała, w głębokim milczeniu przyiąć, był zniewolony. Tey ci to przemocy dzieło; nieczynność negocyacyi, ale wyrok nakazow przynieśliśmy przed Tron W. K. Mci. na Seymie w roku przeszłym z Limity przypadającym w Opisach zawartych Traktatow z przymierzonymi Nam Potencyami.

A

Dziś

XVIII. 2. 344

Dziś Krolu Nayiaśnieyszey gdy do czynności wewnętrznych Kraiu tego, cokolwiek jest nam dozwoloney wolności przynawiać się, gdy natężona prze-moc folguie, y dozwala pełnić obowiązki dobrego Obywatela, jest powinnością każdego przed Tronem W. K. MCI w przytomności zgromadzonych Stanow, przełożyć uciski, y szkodliwości całego Krolewstwa.

W przeciągu pułtora rocznego czasu wymierzonego Nam do ustaw Kray uszczęśliwiających, cożeśmy zrobili Krolu Nayiaśnieyszey ku pomyślności tego Krolewstwa? Co za owoc prac naszych do Tronu W. K. MCI znosiemy? Dobroć Twoia Nayiaśnieyszey Krolu, y Stanow zgromadzonych Rptey, nie wyciska po nas ściślego z czynności naszych sprawunku, a właściwe Nas przeświadczenie zawstydzając, szukać każe w zwłoce czasu, ukrycia naszego przestępstwa, y dla tegoć to o dalszą Limitę dopraszamy się.

Zniewolone koncessyje naycelnieyszeych Prowincyi Krolewstwa tego, sprzymierzonym Potencyom, przynieść miały szczęśliwość refzty tego Krolewstwa.

Interes Religii co do Dyffydentow; stypulacye y warunki dla Narodu, ktore być miały pod nazwiskiem

fkiem articulorum separatorum, Traktaty Comer-
ciorum, wszystko to w głębokiem u nas pozostało
zagrzebione niepamięci, że nic w tym ustanowione-
go okazać niemożemy.

Zatrudniamy się formą nowego rządu, cały
rząd Królestwa przeistaczając, uymuiemy naycel-
niejszy prerogatywy Tronu Królewskiego, wzrusza-
my kardynalne Prawa swobod Narodowych osłabia-
my wszelkie Jurydykcyje y Magistratury, a wysta-
wiamy nową *Confilii permanentis* ktore w sobie wlać
uśliwie moc y samowładność wszystkiego.

Niech zaświadczą Akta Grodu Warszawskiego
iż choynie udzielamy sprawiedliwość, pod ozdo-
bnym nazwiskiem *Kommissye do przyspieszenia sprawie-
dliwosci*, a ztąd iakie między Obywatelami wskrze-
silismy niechęci, nienawisci; y kollizye.

Wiekami zasiedzieli Obywatele w Fortunach
swoich, w swoich siedliskach są wzruszeni, inni kil-
kunasto Dekretami niezaskarżonemi zadzierzeni y za-
dziedziczeni, w swych Possefjach są poruszeni, y
w famych nawet opisach, w prawach swych upadaia.

Wskrzefzona Namiestnicza władza W. K. M.Ci.
odżywieniem Trybunałów, lecz martwe ich są czy-

ny ,gdy wyznaczenie tyle Kommissyow, przez licznos
fwoią y konnexye do siebie mające, wyciągnęły z pod
tego Sądu sprawy właściwie onemu z prawa przy-
należące.

Maiątki spadłe na *Rzplta post fuppressam Societatem*
Jesu tak nieruchome iako w frabrach y pieniądzech
iak są rozrządzone, iakie ztąd były zyski, iakie są y
pozostaną dla Rzptey, czas to doskonale odkrycie,
wprzod iednak Rzpta z rządow naszym wiedzieć
będzie, iż się z tak liczną fortuną rozstała, niżeli
się iej dostała.

Są wielokrotne inne czynności ktore W. K. M Ci
y Stanom zgromadzonym, iak tajne być niemogą,
tak tu do rozważenia y potwierdzenia podane być
powinny. Wpatrzy się Rzpta w czyny nasze, a
uzna ieżeli dopełniamy włożone na nas obowiązki.

Zachodzą ieszcze nieodbite czynności dla nas Nay-
iaśniejszy Krolu to jest, obmyślenie nie uchronnie po-
trzebnych 'dochodow Rzptey. Zastraszony iuż jest
umysł Obywatelski na Subdelegacyach podatkowych
iż koniecznie potrzeba podatkow wynoszących na
33. Milionow.

Doskonałość Twoia Nayiaśniejszy Krolu ziedno-
czo-

czona z miłością Narodu, uzna niesposobność takiego podatku któryby zniszczył Kray cały.

Niech sobie wspomni każdy jakie były dochody przed czasem oderwania nayobitszych Prowincyi tego Krolewstwa? niech sobie wspomni każdy, iak mocno wzrzużony Narod pozostał podwyższeniem do 23. tylko milionow Podatkow w roku 1767. gdy ieszcze w całości Kray cały pozostał? Coż dopiero dziś Narod mówić będzie, gdy z pomniejszeniem Kraiu powiększone widzieć będzie na siebie nakłady do 33. Milionow. A czyliż to jest myślą y wolą pozostałych Braci po Woiewodztwach? a czyliż w tym bez wyraźnych Instrukcyi Woiewodztw postępować możemy, a ieszcze bez przytomności kilka Woiewodztw Posłow swych niemających.

Wielkość podatku stanowiona być powinna do proporcyi dochodow mally roczney intraty całego Krolewstwa, nieładząc się idealną reprezentacją wnieść należy w poznanie istotne onych, zastanowmy się nad utratą naybogatszych y nayludnieyszych Prowincyi, uznamy że wszystkie wyloty handlu naszego zagranicznego, od woli zagranicznej są dependujące wewnętrzny handel uciśniony przez odpadłe Miasta Kraiowe, handel naywiększy prowadzące; odpadła sol z Zup W. K. MCi y Dobr Ziemijskich, ku życiu ludz-

ludzkiemu potrzebna, ta z gotowizny wyniszczać Kray będzie, a czyliż tak wielkie podatki dziś sta- nowić możemy.

Trzeba dochodow dla powagi, y dostoięństwa Tronu W. K. Mci; trzeba dla Woyska, trzeba na Cywilne expensa bezpieczeństwo dochodow W. K. Mci być nie może bez należytości pewney dla Woyska, Woysko zawiedzione będzie, gdy Stan Cywilny płatny nie będzie.

Nic łatwiejszego iak rzecz tylko iż chce Rzplta mieć 33. Milionow podatkow: co za tym następować będzie? Ucisk ludu mizernego, w niesposobności wypłacenia podatkow, exekucyą Woyskową niszczo- ny być musi, exekucya każdemu podwoi nałożony ciężar; a z takiego ucisku każdy uchodzić będzie zniewolonym, pozostaną puste Wsie, widoczna depopulacya, ktora niszcząc Kray cały, do ostatney rospaczy przywiedzie każdego; a widoczny zawod w zamierzonych dochodach W. K. Mciuczyni, Woysko w swej płacy zawiedzie, Stan Cywilny bez płacy pozostawi.

Niech będą Nayiaśnieyszy Krolu powiększone podatki nie podług arbitralnego życzenia naszego, ale do proporcji zniesć się mogących ciężarów przez

Kray

Kray zubożały. Wprzod potrzeba poznać możność wypłacenia, niżeli płace wyznaczać. Będzie na ten czas dostarczało potrzebom Tronu W. K. Mci. Niech expens. na Woyfko idzie w proporcyi podatkom znieść się teraz mogącym; niech dawne expensa Stanu Cywilnego dla potrzeb ważniejszych pomniejszone zostaną, niech nowe stanowić się mające pensy, lub do nowych Magistratur przyłączone, do pomysłniejszyh czasow odłożone będą, a tak Krolu Najiaśnieyszy bez wielkiego ucisku wiernego Ludu znajdziez W. K. Mość w częściach niewielkich, powiększenie dochodow Krolewstwa tego, na wydatki nieodbicie potrzebne.

Te wyrazy moje z obowiązku zaprzyiężonego quid quid nocivi scivero u Tronu W. K. Mci złożywszy, sam się dopraszam o Limitę, lecz nie do czasu tak oddalonego, iak w Proieckie czytany jest wyrażono, y z tym warunkiem: aby w Proieckie dołożonym było, żebyśmy w żadne partykularne Civium interesa niewchodzili, ale iedynie dokończyli to, co jest zaczęty dla kraiu całego potrzebnym to jest: Interes Religii respektem Dyssydentow: Articuli separati & comerciorom oraz ustawa podatkow nieodbicie tylko potrzebnych z poleceniem zupełney oszczędności,

Te

Tę Limitę dla tego nie sądziłbym potrzeba w daleki puszcząć przeciąg, abyś W. K. Mć. jako Oyciec Ojczyzny tym łatwiej w czynności nasze wpa-trywał się jeżeli dopełniamy wolę y wyroki W. K. Mci y Stanow zgromadzonych.

A kiedy nieodbitcie do układu podatkow zabie-rać się będziemy, gdy ten ciężar na kraj pozostały wyznaczać mamy, niech ten Kraj ma zasłonę w protekcyi Pańskiej, W. K. MCI od wszelkich innych uciskow, aby tym ochotfzy tym zdolnieyszy być mogli znosić ciężar podatkowania: niech powagą Twoją Najiaśnieyszy Krolu uskutkowany będzie punkt świeżo zawartego Traktatu, aby od Woyska zagranicznego Kraj cały zupełnie był uwolniony.

XVIII. 2. 344

XVIII. 2. 344